LIT

Nr. 42 (2410) 17 octombrie 1991

DESTINE TRANSNISTRIENE

Numele lui Andrei Niculescu este înscris pe răbojul anilor 20—40 într-un anume loc, aparte (deşi au mai fost zeci şi sute de cazuri similare!): a dus o viaţă zbuciumată, luptînd pentru dreptatea urmaşilor lui Traian din provincia aşezată între Nistru, Bug şi Marea Neagră, ca să convingă toată lumea de bună-credinţă că Transnistria nu poate fi înstrăinată de ţara-mamă Moldova. Domnia sa şi compatrioţii Nichita Smochină, Pantelemon Halippa, Onisifor Ghibu, Ilie Zaftur, Dominte Timonu şi atîţia alţii considerau că «nimeni nu este orfan complet, cît timp îşi are ideea sa de neam» (Al. Haşdeu).

Actualmente dl Andrei Niculescu locuieşte la Bucureşti, plecat încolo prin 1944, împreună cu mii de transnistrieni, basarabeni şi bucovineni, izgoniţi fiind de ciuma comunistă. Este descendent din familia Terente Nicolaev (străbunei lor purtau numele de Cotojanu), locuitori de prin părţile Coşniţei, Dubăsari. A fost profesor de şcoală la Gura Calbenă, fostul judeţ Tighina (1928), secretar general al Asociaţiei moldovenilor transnistrieni (din 1940), redactor la ziarul «Transnistria» din (1941), unul din organizatorii cursurilor pentru cadrele didactice (care se ţineau în incinta liceului «Duca Vodă» din Tiraspol), elaborator de manuale pentru şcoli («Abecedar bilingv», 1942) ş. a.

Pe dl Andrei Niculescu l-am cunoscut nu demult, cînd mă aflam într-o deplasare de documentare ştiinţifică în România, unde pe lîngă materialele de arhivă privind evoluţia scrisului nostru naţional am depistat şi date despre destinul istoric al Transnistriei. Atunci dl A. Niculescu mi-a înmînat cîteva materiale pentru a fi date publicităţii la Chişinău. Unul — despre Ştefan Bulat, acel tînăr învăţător sub preşedinţia căruia a avut loc Congresul transnistrienilor din 17 şi 18 decembrie 1917, la Tiraspol, originar din s. Doroţcaia, Dubăsari; al doilea — despre Nichita P. Smochină, care-i născut în suburbia Mahala din preajma Dubăsarilor, mare publicist, fost preşedinte al Zemstvei, jud. Tiraspol, iniţiatorul lansării la Dubăsari a ziarului «Moldovanul», etc.; al treilea — prezenta povestire documentară «Zăbriţa», care reflectă episoade, crîmpeie reale, de acasă, lucind ca frunzele de pe copacii grădinii (cu acest nume poetic!) din copilăria sa. Citind şi alte lucrări publicistice — «Nunta răzăşească de la Tighina», «Haiducul Drancea», «Balta» ş. a., — mi-am dat seama că dl Andrei Niculescu e un eseist cu scriitură rafinată, că prin ele, eseurile scrise, Domnia sa îşi împlineşte datoria faţă de neam, de baştină pînă la capăt.

Vladimir CHIRIAC